

Indián életünk

Az idők kezdetén a szeretetből jöttünk. Mindnyájan egymás rokonai voltunk. A legendák olyan időkről szólnak, mikor beszélni tudtunk az állatokkal, s az állatok megértettek minket, meg tudtuk értetni magunkat egymással. Valamikor az idők során már nem engedelmeskedtünk a parancsoknak, az egyetemes törvénynek, ezért többé nem értettük egymás szavát. S így egyre távolabb kerültünk a szeretettől.

Vickie Downey, *Tewa*

A régi időkben megismerték a titkos szertartásokat, kimentek, s böjtöltek. Ez csak a férfiak szokása volt. A férfiakat több mindenre megtanították, mint az asszonyokat, de az asszonyok ott ültek, s hallgatták mit beszélnek az öregek, s így tanultak ők. Manapság, amikor már alig akad férfi, aki ismeri ezeket a dolgokat, az asszonyok őrzik tovább a hagyományokat. Ha ők nem sajátították volna el, ha nem csenték volna el maguknak azt a tudást a férfiaktól, valószínűleg teljesen feledésbe merült volna...

Agnes Cypress, *Seminole*

Immár öregasszony lett belőlem. A bölények s a feketefarkú őzek kihaltak, s a mi indián hagyományaink is csaknem kipusztultak. Néha magam is alig tudom elhinni, hogy valaha én is a hagyomány szerint éltem.

A kisfiam a Fehér Ember iskolájában nőtt fel. Tud könyvet olvasni. Van egy farmja, s állatai vannak. A mieink között ő a vezér, segít nekünk a Fehér Ember útját járni.

Az én fiam jó hozzám. Már nem földkunyhókban lakunk, hanem kéményes házban, s a fiam felesége tűzhelyen főz.

De én nem tudom elfelejteni a régi hagyományokat.

Nyáron gyakran felkelek napkeltekor, s kilopózkodom a kukoricaföldre. S ahogy ott kapálok a kukoricaföldön, énekelek a kukoricának, úgy mint gyerekkoromban. Senki sem törődik ma már a mi kukoricaföldjeinkkel.

Néha esténként ott üldögélek, s nézem a nagy Missourit. Ahogy lemegy a nap, lassan leszáll az alkony a víz felett. Az árnyakban úgy tűnik, mintha újra indián falunkat látnám, ahogy a földkunyhókból felfelé kavargva száll a füst. S a folyó zúgásában hallom harcosaink kiáltásait s a kisgyermek kacaját, ugyanúgy, mint régen. Csakhogy az nem több egy öregasszony álmánál. S megint csak árnyakat látok, s hallom a folyó zúgását. Peregnek a könnyeim. A mi indián életünk, tudom, örökre a múlté.

Waheenee, *Hidatsa*

Amikor a hopi férfiak kimennek a kukoricaföldre aratni, először letörnek egy kis kukoricát – ezek a kis kukoricák a kisgyerekeket jelképezik.

A férfiak a kisbaba-kukoricát vigyázva hazaviszik, ahol már várja őket az anya. Minden anya megáldja a kis kukoricát, s azután gyengéden belefekteti a kukoricás kosárba. Csak ezután mehetnek vissza a férfiak a többi kukoricát leszedni.

A kukoricát az asszonyok oltalmára bízzák; mindig is élőlényként kezelték a kukoricát. Az asszonyok úgy szóltak hozzá. Akár az ember fiához, így beszéltek: „Nézzétek meg ezt a csodás kukoricát, nézzétek, milyen pompás színe van! S mennyi kukoricaszem van rajta!” A hopi indiánok a kukoricát közeli rokonnak tartották – úgy, mint a északnyugaton a lazacot; mi a Lazac népének tartottuk magunkat. A préri-indiánok hasonló szoros életközösségben éltek a bölénnyel.

Janet McCloud, a *Tulalip* törzsfőnök

Mások helyett dolgozom. Megpróbálom védeni azokat a növényeket, amelyeket még mindig felhasználunk, azt a vizenyős területet, ahol még mindig bölcsőnek, szoknyának, szandálnak való anyagot gyűjtünk. Ez nehéz munka. Még a rendőrség sem tudja megvédeni a területünket. Ezért olyan nehéz nekem egymagamnak védeni ezt az egész területet.

Azt mondják az emberek: nem esik az eső, szárazság van. Istenem, ha összegyűjtenék az én könnyeimet, bizony nem volna szárazság.

Annyi könnyet hullattam, hogy azzal még a Santa Ynez folyót is megáraszthattam volna, hogy hozza vissza a régi időket, a Nagypám világát.

Juanita Centeno, *Chumash*

A régészek, a múlt vallatói meg akarják találni az indiánok lakta terület határát. Az indiánok nem ismertek határokat. Szabadok voltak.

Jobb szeretném, ha csillagos égből lenne a házam teteje, s a föld lenne a padlója, inkább élnék egy fa alatt, s kosarat fonnék vagy tenném, amit mindig tenni szoktam. Egyetlen kívánságom, hogy szabadabbak legyünk, s kimehessünk a dombokhoz és a hegyekhez, hogy ott eltölthessünk egy napot. Csak azért, hogy visszaidézzük annak emlékét, milyen volt, amikor még ott éltünk.

Juanita Centeno, *Chumash*

Ha végighajtok egy úton, gyakran eszembe jut: „Milyen lehetett itt száz évvel ezelőtt?”

Ha elmegyek a Niagara-vízeséshez, ott ülök és arra gondolok: „kétszáz évvel ezelőtt, ha indiánok jártak erre, egyszerűen leültek egy fára vagy a partra, s nekem most betonon kell ülnöm.” Mindenütt csak épületek. Képzeld el, mennyivel szebb volt minden, mielőtt mindezt ide építették.

Minden reggel kijövünk ezen az ajtón, s Föld Anyára lépünk, tudjuk, hogy ez mindig megmarad nekünk. Azért járhatunk a Földön, mert tudjuk, hogy nem a miénk... A mi feladatunk, hogy vigyázzunk rá.

Jill, *Seneca*

Én mindig azt mondom, amit szívem szerint igaznak tartok. Erről van szó. Ha ezt mindenki megértené, tudnák, hogy érzem magam. Ha más emberek megőriznék kultúrájukat, s aszerint élnének továbbra is, ismernék ezeket a dolgokat.

Néha azt mondják rólam, megint indiánt játszom. Ó, de szomorú is ez! Nem hiszem, hogy indiánt játszom, vagy úgy kellene viselkednem, mint egy indián asszonynak. Indián vagyok. Ilyen vagyok. Az vagyok, aki vagyok. És büszke vagyok.

Mary Leitka, *Hoh*

Erős, hatalmas asszonyok vagyunk.

Pók-Asszony erős volt, Első-Asszony erős volt, Vátozó-Asszony nélkülözhetetlen volt.

A hagyományunk felszabadíthat bennünket ez alól a korlátozó kultúra alól.

Keljünk át a kölcsönkért kultúrák folyóján!

Hadd éljünk egyetértésben s együttműködésben!

Navajo indián asszony

Egy népet nem lehet leigázni addig, amíg asszonyaik szíve ellenáll.

De azután mindennek vége.

Mindegy, bármilyen bátrak is legyenek harcosaik, bármilyen erősek is legyenek fegyvereik.

Cheyenne szólás

Az Idő Tüze vagyok én,

Végtelen Oszlop, amely túlél a Halálon,

Egy legyőzhetetlen nép támasza vagyok.

Eltévedt harcosok Vezérlő Csillaga vagyok,

Tízezer haldokló gyermek Anyja vagyok én,

Az Idő tüze vagyok én –

Indián asszony vagyok!

Niki Paulzine